



Vellinge kommun  
Tillväxtavdelningen  
23581 Vellinge

## **Angående översvämningsskydd för Kämpinge, Höllviken, Ljunghusen, Skanör och Falsterbo.**

Falsterbonäsets Naturvårdsförening (FNF) har deltagit i samråd och tagit del av Vellinge kommuns befintliga handlingar gällande ansökan om tillstånd enligt 11 kap. Miljöbalken vid Mark- och miljödomstolen för anläggande av översvämningsskydd på Falsterbonäset. Nedan följer våra synpunkter.

### **Övergripande**

Vi anser det positivt att Vellinge kommun tar riskerna med framtida förhöjda havsnivåer och tillfälliga högvatten på allvar.

På samrådet den 26/9 fick vi en uppfattning att Sweco och kommunens tjänstemän strävar efter att översvämningsskyddet skall byggas så billigt och rationellt som möjligt och med fokus att vara smidigt att upphandla. Vi menar att detta inte kan vara huvudfokus. Det bör istället vara att skapa ett översvämningsskydd som med alla möjliga medel minimerar skadeverkningarna på befintliga natur- och kulturmiljövärden, även om dessa lösningarna inte är de billigaste eller mest rationella. Även med försiktighet och varsamhet så kommer utbyggnaden av översvämningsskydd runt Falsterbohalvön att innebära en stor påverkan på befintliga natur- och kulturmiljövärden. Därför är det viktigt att man i så stor utsträckning som möjligt använder befintliga klitter, vägar, järnvägsbankar och tångvallar som en del av översvämningsskyddet.

Vi anser vidare att det är viktigt att bygga i etapper så det inte byggs mer eller tidigare än nödvändigt. Kartan "Skyddets aktiverande händelser" visar med röd färg de svaga punkterna idag. Norra Skanör är t ex en sådan plats. Samtidigt kan man utläsa att skyddet längs de gula markeringarna, t ex i västra delen av Skanörs Ljung, längs Storevångsvägen samt längs bebyggelsen i södra Falsterbo ut mot Flommens naturreservat egentligen inte behövs fullt ut förrän år 2065 för att stå emot ett eventuellt 100-årsvatten. Då alla dessa tre sträckningar påverkar kulturmiljön på ett mycket negativt sätt föreslår vi att man helt enkelt delar upp byggnationen vart efter den kommer att behövas. Då bygger man inte tidigare än nödvändigt och sparar såväl natur- och kulturmiljö som pengar (då man kan skjuta byggnation flera decennier i framtiden). Samtidigt kommer man då också ha en klarare bild av hur havsnivåer verkligen förändrats och hur väder och vind påverkar nivåerna i Östersjön och Öresund.

Vi vill också betona att det är viktigt att inför arbeten med översvämningsskydden tydligt ringa in och märka ut fridlysta arter så att de inte skadas under byggnationen.

## Nedan följer synpunkter på de olika varianterna av översvämningsskydd

### A. Partier med befintliga klitter

Vi föreslår att kommunen vidare utreder huruvida det kan behövas inbyggda hårda skydd i partier med klitter som inte stör de naturliga kustprocesserna. T ex förstärka dynerna med korgar med sten – gabioner – som hindrar havet från att bryta sig genom (gjort på 60-talet i Ängelholm). Detta kan användas i kombination med strandfodring, dvs återinföra sand i systemet (på revlar i havet eller på själva stranden) så man får ett självläkande system. Vid stormar tar vågorna med sig sanden ut i havet, där den bildar en revel som dämpar vågkraften. När vädret lugnat sig transporterar havet tillbaka sanden till stranden igen (källa: Caroline Fredriksson, forskare LTH). Det behövs i så fall utredas var man kan ta sand till minst skada för vattenlivet. I Ängelholm beräknar man att intäkterna från turismen kring stränderna är sju ggr högre än kostnaderna för strandfodringen.

### B. Partier med vallar - tångvallar

Vi föreslår att kommunen vidare utreder möjligheten att börja hävda befintliga tångvallarna på de sträckor där de kan vara en naturlig del av översvämningsskyddet. Tångvallarna har varit i hävd i 800–1000 år är med bara 80–90 års uppehåll. Tångvallarna byggdes upp till ca 160 centimeters höjd genom att varva bandtång (som man plockade från stranden och lät torka) med torv som bl a skars på Skanörs ljung och Bakdjupsområdet. De stöttades på insidan av en sandvall.

Den sista reparationen av tångvallar genomfördes så sent som 1930-talet, vilket vi vet eftersom flera personer berättat att de varit med som ungdomar. Tångvallarna utgjorde ett hinder för betesdjuren att ta sig in i vångarna (odlingsområdena) där förr rovor, råg och senare grönsaker speciellt sparris kom att odlas, och in i städerna. Tångvallarna skyddade dessutom mot höga kortvariga vattenstånd på mer än + 100 cm. Tångvallarna på Falsterbohalvön är unika så när som på en plats på Mön.

Att bygga på befintliga tångvallar är den mest lämpliga metoden utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv. Vi förordar tångvallar som alternativ till de statiska och för landskapet främmande ingenjörsmässiga vallar av holländsk modell som förslås. I de flesta fall löper tångvallarna redan på mycket lämpliga platser utifrån Falsterbohalvöns topografi.

Vi föreslår att man omgående inhämtar kunskap om tångvallar och börjar med fullskaletester. Kunskap finns bl a inom FNF och Falsterbonäsets museiförening. Om det mot förmodan visar sig att tångvallarna behöver förhöjd stabilitet för att stå emot tillfälliga högvatten så kan säkert en kärna av gjuten betong eller av cortenstål stärka deras motståndskraft.

Mängden tångvallar som kan renoveras alternativ nyskapas begränsas av tillgång på bandtång och torv. Därför bör insamling och torkning av bandtång samt skärning av torv starta så snart som möjligt.

### C. Partier med vallar - vallar av "holländsk" modell

Vi menar att det är av största vikt att välja så "rent" material som möjligt så inte främmande fröer och rötter förs in i känsliga skyddade naturområden.

På ett flertal ställen i handlingarna nämns att gräs skall sås in på vallarna. Detta är direkt olämpligt. Istället skall de befintliga ytskikten bevaras för att när vallarna är färdigbyggda återföras som ytskikt.

För att inte få linjära och främmande vallar genom värdefulla kulturhistoriska miljöer föreslår vi att vallarna byggs oregelbundet både vad gäller dragning, höjd och bredd. Vi föreslår också att de byggs med en avrundad topp bestående av naturmark. Det är direkt olämpligt med gång eller cykelvägar uppe på toppen av vallarna (i de fall det inte handlar om att bygga på befintliga gc-vägar som t ex gamla banvallen genom Flommenreservatet). Hårdgjorda ytor bör undvikas på toppen av vallarna då grodor och andra smådjur då blir helt oskyddade för rovfåglar när de passerar.

#### **D. Partier där murar kommer att användas som en del av översvämningsskyddet**

Vi föreslår att man skapar variation genom att för varje fastighet ändra höjd, färg eller form på murarna.

#### **Nedan följer våra synpunkter på specifika sträckningar av översvämningsskyddet**

##### **A. Norra Höllviken**

Det naturliga vore att höja väg 100. Vi anser att detta bör utredas vidare. Att höja gc-stigen som alternativ kan godkännas om det inte är rimligt (t ex ur ett kostnadsperspektiv) att höja befintlig väg.

##### **B. Norra Ljunghusen**

Vi föreslår att skyddet dras längs väg 100 och inte genom en höjning av banvallen. Det finns redan en vall söder om väg 100 som kan användas som del av detta skydd.

##### **C. Skanörs Ljungs östra sida**

Söderut längs Skanörs Ljungs östra sida kan möjligheten att bygga en tångvall utredas. Denna kan ev förstärkas med kärna av betong el cortenstål. Dock kommer här nog inte att bli någon större vågpåverkan.

##### **D. Södra Ljunghusen**

Ok att befintlig gc-väg höjs. Se rubriken ”partier med befintliga klitter” ovan vad gäller denna del av skyddet. Försiktighet krävs vid de ängsnycklar som växer vid sydvästra kanalarmen.

##### **E. Södra Höllviken**

Se rubriken ”partier med befintliga klitter” ovan vad gäller denna del av skyddet.

##### **F. Kämpinge**

Utred möjlighet att förstärka och höja dynerna i Kämpinge samt komplettera med strandfodring. Detta för att spara hedblomster som växer i området där vallen planeras.

## **G. Falsterbo – Lv4**

Dragningen kommer att innebära fragmentering av Natura 2000-området, men den föreslagna placeringen är troligen det bästa alternativet i detta område. En alternativ dragning vore att följa Ammebrovägen norr om Lv4 för att sedan vika söderut längs vägen öster om Strandbadsområdet.

## **H. Falsterbo – Skanörs Ljung**

När det gäller dragningen av vall längs Strandbadsvägen i Skanörs Ljung föreslår vi såväl alternativt utförande som alternativt placering i detta flacka och öppna landskap. Först och främst föreslår vi att man utreder möjligheten att vällen byggs som en tångvall för att bättre passa in i det känsliga kulturlandskapet.

Den alternativa dragningen skulle kunna ske direkt väster om Strandbadsvägen i det område mellan de två vägarna som idag är bevuxet med tall. Tallen har dock en viktig funktion som ridå mellan bebyggelse och naturreservat och bör återplanteras då vällen är byggd. Denna alternativa dragning medför att den fria sikten från Strandbadsvägen ut över Skanörs Ljung bevaras.

## **I. Skanör - Storevångsvägen**

Längs Storevångsvägen norr om Nyvångsvägen föreslår vi en alternativ dragning väster om vägen för att bevara de öppna vyerna.

## **J. Skanör – Knävången**

Knävången norr om Skanör har ett stort kulturmiljövärde genom sin öppenhet och genom att området i hög grad undgått bebyggelseexpansionen efter laga skiftet. Då hägnadsvallarna kring denna vång dessutom i hög grad är bevarad, utgör Skanörs Knävång en av få platser i södra Skåne där man ännu idag kan få en god uppfattning om hur det närmast bebyggelselösa odlingslandskapet kring bytomterna såg ut före 1800-talets skiften.

FNF motsätter sig den föreslagna dragningen av vall tvärs över den bevarade södra delen av Knävången då den skulle påverka kulturmiljön på ett alltför negativt sätt. Vi föreslår ett antal alternativa dragningar.

1. Som alternativ ett föreslår vi att Båtmansvägens norra del (norr om reningsverket) samt Knävångsgatan bort till Skanörs kyrka utgör översvämningsskyddet genom att vägbanan höjs. Detta innebär att det måste genomföras en reträtt av de fastigheter som ligger norr om Knävångsvägen. Detta måste värderas gentemot vinsten att inte dra en främmande vall genom Knävången.
2. Som alternativ två föreslår vi att en ny vall byggs som tångvall med följande dragning: Först längs Båtmansvägens norra del (norr om reningsverket), sedan vidare längs Knävångsgatan fram till nummer 17 (alternativt västerut från Båtmansvägen genom påbyggnad av befintlig tångvall och sedan norrut mot Knävångsg 17). Därefter norrut runt denna tomt och direkt västerut så nära tomt nummer 15B som möjligt, alternativt att denna tomt lämnas utanför skyddet. Fastigheten är till salu och det bör undersökas om vinsten av att bevara kulturmiljön i Knävången överstiger värdet av denna fastighet. Vallen bör under inga omständigheter gå runt Skanör 11:68. Därefter kan vallen löpa direkt norr om tomterna längs Knävångsgatan.
3. Som alternativ tre föreslår vi att den gamla tångvallen runt om Knävången restaureras och utgör översvämningsskydd i norr. Tångvallen i väst ligger i Flommens naturreservat där man i skötsel föreskrifterna förordar att tångvallar så långt möjligt restaureras och underhålles

(se mer punkt M). Då detta innebär att man bygger vidare på de högsta sträckningarna i landskapet och troligen behöver mindre volym fyllnadsmassor, behöver alternativet inte bli så mycket dyrare än den kortare vallen tvärs igenom Knävången.

### **K. Skanör – mot Bakdjupet**

Vi föreslår att muren längs stigen i Flommens naturreservat varieras och anpassas efter respektive fastighet. Då följer man delvis traditionen av idag. Det kan handla om höjd, färg, material etc. Allt för att undvika känslan av en flera kilometer lång enformig mur av kolossalformat. Det är viktigt att bibehålla möjligheten till friluftsliv genom fria passager i öst-västlig riktning. Undersök gärna möjligheten att bygga tångvallar vid öppningarna med passager över.

### **L. Skanör-Falsterbo – banvallen/Flommens naturreservat**

Vi ser inga problem med att höja banvallen längs denna sträcka. Här är det också rimligt att man även fortsättningsvis har en stig på toppen.

### **M. Falsterbo – mot Falsterbo golfklubb/Flommens naturreservat**

När det kommer till sträckan söderut från förlängningen av Fädriften föreslår vi att man använder befintlig tångvall som en del av översvämningsskyddet. I skötsel föreskrifterna för Flommens naturreservat står som följer i paragraf 1.3.5: ”Av särskild betydelse är att befintliga tångvallar så långt möjligt restaureras och underhålls. Detta bör ske på traditionellt vis, dvs genom påbyggnad av vallarna med grästorv och bandtång.”

Detta har FNF diskuterat med representanter för länsstyrelsen i samband med möte med skötselrådet för Flommens naturreservat och fått en initial positiv respons. Innan torvtäkt inleds skall anvisning av täktområde lämnas av länsstyrelsen.

En sådan vall kan, för att den knyter an till en nästan 1000-årig kulturhistorisk tradition, bli en viktig turistattraktion i Falsterbo.

### **N. Falsterbo – sydväst**

Vi föreslår att man utreder en alternativ dragning vid Falsterbo golfklubb för att minimera påverkan på naturmiljön i området. Istället för att som idag låta en vall följa tomtgränserna i söder föreslår vi att man tittar på en möjlighet att följa parkeringen på Falsterbo golfklubb rakt söderut för att sedan på bästa lämpliga sätt dra en vall ner mot klitterna. Även här förespråkar vi uppförande av en tångvall.

### **O. Falsterbo – klitter i söder**

Se rubriken ”partier med befintliga klitter” ovan vad gäller denna del av skyddet.

Falsterbo 2017-10-19

För Falsterbonäsets Naturvårdsförening

David Carlson / ordförande

Falsterbonäsets Naturvårdsförening, Box 32, 239 21 Skanör

[www.falsterbonaset.se](http://www.falsterbonaset.se)